

Geen eigendom op data mogelijk

Annotatie bij Rechtbank Amsterdam

21 april 2023, ECLI:NL:RBAMS:2023:2540

mr. A.A.H.M. van der Wijst¹

Bestaat er een eigendomsrecht op data? Kun je revindicatoire maatregelen baseren op een eigendomsrecht op data? Nee, aldus de rechtbank Amsterdam. Eigendom op data past niet binnen het Nederlandse vermogensrecht. Eigendom is mogelijk op goederen (= zaken + vermogensrechten). Data is noch een zaak noch een vermogensrecht. Het is niet aan de rechter om op de stoel van de wetgever te gaan zitten om hier een oplossing voor te vinden.

Partijen

Eiser in deze procedure is een geneesmiddelenfabrikant die gevestigd is in de Verenigde Staten ("DiaMedica"). De gedaagde is een contract research organisation die klinische onderzoeken uitvoert naar de werking van nieuwe geneesmiddelen ("PRA"). PRA is gevestigd in Groningen.

Aanleiding

In maart 2013 hebben partijen een "Agreement for Clinical Trials Management Services" (de 'Overeenkomst') getekend. Ter uitvoering van deze Overeenkomst gaat DiaMedica diensten verrichten voor PRA. De diensten zijn omschreven in de (bijlagen bij de) Overeenkomst en bestaan uit het uitvoeren van klinische studies, het verzamelen van de resultaten uit deze studies en het rapporteren van deze resultaten aan PRA.

In de Overeenkomst is een bepaling opgenomen over de eigendom van data en intellectuele eigendom. Daar is bepaald dat alle data (in welke vorm ook) die door PRA wordt gegenereerd door de uitvoering van de Overeenkomst, eigendom zullen zijn van DiaMedica. Daar waar auteursrecht ontstaat zal DiaMedica de auteursrechthebbende worden op dat werk. In de Overeenkomst is ook bepaald dat dit niet ziet op analytical methods, computer technical expertise en software ontwikkeld door PRA. Daarvan blijven de intellectuele eigendomsrechten bij PRA, ook wanneer het om verbeteringen of uitbreidingen hiervan gaat.

In de Overeenkomst zijn ook bepalingen opgenomen over de vertrouwelijkheid van informatie. Als vertrouwelijke informatie van DiaMedica wordt niet alleen aangemerkt de informatie die door DiaMedica aan PRA wordt verstrekt, maar ook de data die door PRA wordt gegenereerd in het kader van de uitvoering van de Overeenkomst. Verder is bepaald dat DiaMedica PRA kan verzoeken om alle vertrouwelijke informatie van DiaMedica te vernietigen of te retourneren. In dat geval moet PRA alle notities, analyses en rapporten die door PRA medewerkers zijn gemaakt en vertrouwelijke informatie van DiaMedica bevat, vernietigen. De Overeenkomst wordt beheerst door het recht van de staat New York.

In 2016 stuurt PRA een concept rapport naar DiaMedica. DiaMedica keurt dit rapport af. PRA stuurt vervolgens niettemin een eindfactuur voor haar werkzaamheden, die DiaMedica onbetaald laat.

Juridische procedures

Op 13 november 2020 dagvaardt DiaMedica PRA voor de rechtbank Noord-Nederland. Vervolgens verzoeken partijen om de zaak te verwijzen naar de Netherlands Commercial Court, kamer van de rechtbank Amsterdam (NCC). Op 19 mei 2021 verwijst de rechtbank Noord-Nederland de zaak naar de NCC. Daar dienen partijen de processtukken in.

Op 28 november 2022 verleent de rechtbank Noord-Nederland verlov aan DiaMedica om bewijsbeslag te mogen laten leggen onder PRA op de data die is gegenereerd in het kader van de uitvoering van de Overeenkomst. De in beslag genomen data zou bij een deurwaarder in bewaring moeten worden gegeven. Op 7 december 2022 wordt het bewijsbeslag gelegd en maakt de deurwaarder een kopie van diverse databestanden en een kopie van 51 hard copy documenten.

1. Jos van der Wijst is partner IT/tech bij BG.legal in Eindhoven.

ten. In het proces-verbaal van beslaglegging worden deze databestanden niet nader gespecificeerd. De gegevensdrager met een kopie van deze databestanden wordt in bewaring genomen.

PRA dient bij de rechtbank Amsterdam een verzoek in om opheffing van het beslag. Dit verzoek wordt op 21 december 2022 afgewezen omdat de op revindicatie gebaseerde vordering van DiaMedica, niet kansloos was. Daarbij speelde ook een rol dat PRA niet geschaad werd door het gelegde bewijsbeslag.

Op 21 april 2023 doet de NCC uitspraak in deze zaak.

De vorderingen

In deze procedure stelt DiaMedica dat PRA tekort is geschoten in de nakoming van haar verplichtingen uit de Overeenkomst. De tekortkoming bestaat uit de weigering van PRA om de data aan DiaMedica ter beschikking te stellen.

DiaMedica vordert:

1. Dat PRA een schadevergoeding van EUR 75 miljoen moet betalen aan DiaMedica.
2. Een verklaring voor recht dat DiaMedica eigenaar is van de documenten².
3. Dat PRA wordt veroordeeld om te gehangen en gedogen dat de deurwaarder de documenten aan DiaMedica, als eigenaar van de documenten, mag afgeven, op verbeurte van een dwangsom.
4. Dat PRA wordt veroordeeld in de proceskosten, waaronder de kosten van de beslaglegging en de nakosten.

Te beantwoorden vragen

De rechtbank formuleert twee vragen die beantwoord moeten worden:

1. Is DiaMedica eigenaar van de 'documenten'?
2. Mag PRA afgifte van de documenten weigeren of opschorten met een beroep op het niet betaald zijn van de eindfactuur?

De rechtbank definieert vervolgens een aantal termen die in het vonnis worden gebruikt³:

- *“Documents: the Physical Documents and Digital Data to be surrendered by PRA pursuant to DiaMedica’s claim;*
- *Digital Data: the digital documents to be surrendered by PRA pursuant to DiaMedica’s claim;*
- *Physical Documents: the physical documents to be surrendered by PRA pursuant to DiaMedica’s claim;*
- *Data: the data as defined in Article 9.0 of the Agreement;*

- *Source Data: the original, raw, and unprocessed data collected or generated by PRA in the course of conducting the clinical trial;*
- *Source Documents: Physical Documents containing Source Data;*
- *Investigator File: a collection of documents pertaining to PRA’s specific study site and the conduct of the trial at that site;*
- *Software: software, which has been independently developed by PRA, except to the extent that improvements or modifications include, incorporate or are based upon the Sponsor’s information.”*

De rechtbank definieert Documenten zodanig (ruim) dat daar zowel de fysieke documenten als de digitale bestanden onder vallen die PRA op grond van de Overeenkomst aan DiaMedica zou moeten verstrekken.

Rechtsmacht en toepasselijk recht

Omdat DiaMedica buiten Nederland gevestigd is, beantwoordt de rechtbank allereerst de vraag of hij rechtsmacht heeft en welk recht van toepassing is. De rechtbank maakt daarbij onderscheid tussen de volgende onderwerpen:

De overeenkomst

De rechtbank past de Rome I verordening toe. Op basis van artikel 3 wordt de overeenkomst beheerst door het recht dat partijen hebben gekozen. In de Overeenkomst hebben partijen gekozen voor het recht van de staat New York. De uitleg van de Overeenkomst wordt daarom beheerst door het recht van de staat New York.

Opschorting van contractuele verplichtingen

De rechtbank komt tot dezelfde conclusie met betrekking tot de vraag of er een recht bestaat op het opschorten van contractuele verplichtingen. Op grond van artikel 12(1)(c) Rome I worden vragen over het nakomen van contractuele verplichtingen beheerst door het gekozen recht. Dus ook die vraag wordt beheerst door het recht van de staat New York.

eigendomsrecht

Ten aanzien van de vraag of er een eigendomsrecht van DiaMedica op de Documenten bestaat, komt de rechtbank tot een andere conclusie. Deze vraag valt niet onder het bereik van het Rome I verdrag. Er is geen verdrag dat over eigendomsrecht gaat. En dus is nationaal recht van toepassing op vragen over eigendomsrecht. Op grond van artikel 10:127(1) BW geldt de *lex rei sitae*. Daarom is van toepassing het recht van het land waar de zaak zich bevindt. De Documenten zijn hier de 'zaak' en deze bevinden zich in Nederland. Daarom is Nederlands recht van toepassing op vragen over eigendomsrecht zoals op welke manier ontstaat eigendomsrecht, kunnen eigendomsrechten worden gecreëerd, wat zijn de vereisten voor eigendomsoverdracht en wat zijn de mogelijkheden van revindicatoire vorderingen.

retentierecht

Vragen over het bestaan en inhoud van het retentie-

2. Documenten wordt in de uitspraak zodanig gedefinieerd dat er ook digitale bestanden onder vallen.
3. Zie rechtsoverweging 4.2 van het vonnis

recht, worden beheerst door het recht dat tussen partijen geldt⁴, dus het recht van de staat New York. Vragen over de uitoefening van het retentierecht worden beheerst door het recht van het land waar de zaak zich bevindt, dus door Nederlands recht.

1. Is DiaMedica eigenaar van de Documenten?

Partijen zijn het erover eens dat het de bedoeling is dat alle resultaten van de uitvoering van de Overeenkomst door PRA (de Data) eigendom zijn of worden van DiaMedica⁵. De discussie gaat over de volgende vragen:

- a. is eigendom van Digitale Data mogelijk naar Nederlands recht
- b. is eigendom van persoonsgegevens mogelijk naar Nederlands recht
- c. welke data valt onder het in de Overeenkomst gedefinieerde begrip Data
- d. welke partij is eigenaar van de fysieke Documenten op het moment van creatie.

1.a. Is eigendom van Digitale Data mogelijk naar Nederlands recht.

De vraag of er een eigendomsrecht bestaat op digitale data moet naar Nederlandse recht beantwoord worden. De rechtbank overweegt dat je (alleen) eigenaar kunt zijn van een zaak⁶. En zaken zijn de voor menselijke beheersing vatbare stoffelijke objecten⁷. Dan overweegt de rechtbank⁸:

"Although data may be recorded on a hard drive or a data carrier which render them under human control, the current conception of law as described in the legal literature and case law is that digital data as such do not meet the definition of 'things'."

De rechtbank verwijst dan naar een aantal bronnen:

- *"There are two objects worth considering for a property approach: data and digital objects. Under current law, it is complicated to place these objects under the concept of property law because of the split in Article 3:1 DCC between "things" and "proprietary rights*

4. artikel 10:129 BW

5. In de overeenkomst was opgenomen: "All data (including without limitation, written, printed, graphic, video and audio material, and information contained in any computer database or computer readable form) generated by PRA in the course of conducting the Services (the "Data") and related to the Services will be Sponsor's property. Any copyrightable work created in connection with performance of the Services and contained in the Data will be considered work made for hire, whether published or unpublished, and all rights therein will be the property of Sponsor as employer, author and owner of copyright in such work.

6. Artikel 5:1 BW

7. Artikel 3:2 BW

8. Zie rechtsoverweging 4.7 van het vonnis

and interests". It is evident that data and digital objects are not 'things', nor rights, but objects in a digital reality⁹"

- *"[Several authors] suggested to disregard the word "corporeal" in Article 3:2 DCC, in order for "digital things" to fit under the concept of 'things'. This is an opinion with far-reaching consequences, which can barely be reconciled with the structure of the DCC.¹⁰"*
- *"To the extent appellant's claim for surrender is founded on its property right, it fails. There is no evidence of violation of property rights belonging to appellant that constitutes a right to surrender, as claimed in these proceedings. There is no argument nor evidence that the DVD, the data carrier, is appellant's property. Furthermore, there is no evidence that the digital data that are on the DVD (e-mails/documents), which in itself are copies of the e-mails in the original inbox, are subject to surrender (revindication), as claimed by appellant. After all, Article 5:2 DCC is limited to things. There is no argument or evidence that e-mails and documents are things, as things are corporeal objects which can be subject to human control. This is not the case.¹¹"*

De rechtbank overweegt dat het mogelijk wenselijk is om het concept van eigendom analoog toe te passen op digitale data, maar dat zou strijdig zijn met het "gesloten" systeem van het Nederlands vermogensrecht waar rechten bij wet zijn geregeld. Het is

9. E.M.L. Moerel e.a., Homo Digitalis (Handelingen Nederlandse Juristenvereniging 2016-1), Deventer: Wolters Kluwer 2016, para. 3.3.4 ("We zien dus twee objecten ten aanzien waarvan een eigendomsrechtelijke benadering zinvol lijkt: data, en digitale objecten. Naar geldend recht is het lastig om deze objecten in het vermogensrecht te plaatsen door de tweedeling in art. 3:1 BW tussen zaken en vermogensrechten. Het betreft evident geen zaken, terwijl het daarnaast ook geen rechten zijn maar objecten die een digitale werkelijkheid hebben").

10. S.E. Bartels & A.A. van Velten, Mr. C. Assers Handleiding tot de beoefening van het Nederlands Burgerlijk Recht. 5. Zakenrecht, Eigendom en beperkte rechten, Deventer: Wolters Kluwer 2017, para. 7a ("Drion, NJB 2016/1074, heeft daarentegen de suggestie gedaan om in art. 3:2 BW het woord stoffelijk voor ongeschreven te houden, zodat 'digitale dingetjes' onder het zaaksbegrip vallen. Hij is bijgevalen door Loof, NJB 2016/1398. Dit is een vergaande gedachte, die nauwelijks te verenigen is met de structuur van het BW."

11. Arnhem Court of Appeal, 3 May 2011, ECLI:NL:GHARN:2011:BQ5240, para. 5.10: "Voor zover [appellante] haar eigendomsrecht ten grondslag legt aan de vordering tot afgifte is de vordering van [appellante] evenwel niet toewijsbaar. Het hof is immers niet gebleken van schending van eigendomsrechten van [appellante] die aanspraak geven op afgifte zoals hier is gevorderd. Gesteld noch gebleken is dat de dvd, de gegevensdrager, eigendom is van [appellante]. Niet gebleken is voorts dat de zich daarop bevindende digitale gegevens (e-mails/documenten), die zelf weer een kopie zijn van de originele e-mailbox, op zichzelf vatbaar zijn voor afgifte (revindicatie) zoals [appellante] heeft gevorderd. Immers, ingevolge artikel 5:2 BW is revindicatie beperkt tot zaken. Gesteld noch gebleken dat e-mails en digitale documenten zaken zijn, nu ingevolge artikel 3:2 BW als zaken moeten worden beschouwd de voor menselijke beheersing vatbare stoffelijke objecten. Daarvan is geen sprake.

niet aan de rechter om op de stoel van de wetgever te gaan zitten.

Dit alles betekent dat de vordering tot revindicatie van DiaMedica wordt afgewezen, voor zover deze betrekking heeft op digitale data. De rechtbank overweegt dat de Overeenkomst wel de intentie van partijen weergeeft dat alle data gegenereerd door PRA eigendom van DiaMedica worden. Het gebruik van de term 'eigendom' vind ik hier vreemd. Zeker getit op de eerdere overweging dat eigendom van data niet mogelijk is naar Nederlands recht. De rechtbank overweegt dan:

"This obligation requires PRA to surrender the Digital Data to DiaMedica in a form that is subject to a property right under Dutch law. By surrendering the data to the bailiff enforcing the leave for attachment, PRA did exactly that. The bailiff's record shows that he made copies of the digital data which were identified by PRA, saved copies of these digital data to a data carrier and surrendered this data carrier to the custodian. If the copy of the digital data is in this way capable of being surrendered to the bailiff and subsequently to the custodian, it can also be subject to surrender to DiaMedica."¹²

De rechtbank overweegt dat het verstrekken van een kopie van de data geduid kan worden als "a form that is subject to a property right under Dutch law". Dit vind ik een vreemde redenering. Wat hier gebeurt is niet meer en niet minder dan dat DiaMedica de feitelijke beschikking en daarmee controle krijgt over databestanden.

1.b. is eigendom van persoonsgegevens mogelijk naar Nederlands recht

Waarom de rechtbank deze vraag stelt, is mij niet duidelijk. Het veronderstelt dat het antwoord op de vraag anders had kunnen zijn dan het antwoord op vraag 1.a. Dat lijkt mij onjuist. De rechtbank overweegt dat ook persoonsgegevens data zijn waar geen eigendomsrecht op kan gelden. Er kan wel sprake zijn van eigendom op de drager waarop de persoonsgegevens staan. Voor zover de Documenten persoonsgegevens zouden bevatten, betekent het verstrekken van de Documenten aan DiaMedica een verwerking van persoonsgegevens. Op grond van de AVG moet worden beoordeeld of dit is toegestaan. De rechtbank overweegt¹³:

"DiaMedica argues that the GDPR only applies to data that do not reveal the identity or personal health of the participants in the trial (the 'Participants') by using subject codes or ID numbers."

12. Rechtsoverweging 4.10 van het vonnis

13. Rechtsoverweging 4.14 van het vonnis

Dit is een vreemde stelling. DiaMedica heeft gesteld dat de AVG niet van toepassing is omdat de deelnemers aan de klinische onderzoeken alleen worden aangeduid met een subject code of een ID nummer. De rechtbank overweegt dat de AVG van toepassing is zodra data terug te herleiden is naar een natuurlijk persoon. Omdat PRA in het bezit is van informatie waarmee een subject code of een ID nummer terug herleid kan worden naar een bepaalde deelnemer (natuurlijk persoon), is sprake van persoonsgegevens in de zin van de AVG.

De rechtbank overweegt dat DiaMedica en PRA gezamenlijk verwerkingsverantwoordelijken zijn van persoonsgegevens omdat zij beiden doeleinden en middelen konden bepalen¹⁴. Afgifte van de persoonsgegevens door de deurwaarder aan DiaMedica heeft als doel de resultaten van de klinische onderzoeken te onderbouwen en om de ontwikkeling van het geneesmiddel te bevorderen. Dat is een legitiem doel voor deze verwerking van persoonsgegevens (afgifte van data aan DiaMedica). Daarbij speelt een rol dat de deelnemers aan het onderzoek vrijwillig hebben deelgenomen en ermee hebben ingestemd dat hun gezondheidsdata verwerkt zou worden¹⁵. Daarnaast is het verwerken van gezondheidsdata nodig voor wetenschappelijk onderzoek¹⁶.

1.c. welke data valt onder het in de Overeenkomst gedefinieerde begrip Data.

PRA stelt dat DiaMedica de term Documenten te ruim interpreteert. Volgens PRA omvat de term Documenten niet¹⁷:

- "Source Documents,
- Software and other documents and data generally used by PRA and not developed solely for the Sponsor,
- the Investigator File."

De rechtbank overweegt dat de term uitgelegd moet worden naar het recht van de staat New York. Dit betekent dat uitgegaan moet worden van de ("plain") tekst van de overeenkomst. Daar waar woorden onduidelijk zijn, moeten deze zo worden uitgelegd dat ze passen binnen het geheel van de overeenkomst¹⁸. De Overeenkomst definieert data als:

"All data (including without limitation, written, printed, graphic, video and audio material, and information contained in any computer database or computer readable form) generated by PRA in the course of conducting the Services (the "Data") and related to the Services will be Sponsor's property."

14. Rechtsoverweging 4.18 van het vonnis:

15. Artikel 6(1)(f) AVG

16. Artikel 9(2)(j) AVG en artikel 24 UAVG

17. Rechtsoverweging 4.24 van het vonnis

18. Rechtsoverweging 4.25 van het vonnis

De rechtbank overweegt dat alle data die door PRA gegenereerd is, in het kader van de uitvoering van de Overeenkomst, valt onder het begrip Documenten. Dit is alleen anders wanneer in de Overeenkomst expliciet is bepaald dat iets er niet onder valt. Dit leidt ertoe dat de rechtbank overweegt dat de Source Data en Investigator File onder de definitie Data vallen en dus onder de bestanden waar DiaMedica "eigenaar" van zou moeten worden.

1.d. welke partij is eigenaar van de fysieke Documenten op het moment van creatie.

PRA stelt dat zij, op grond van artikel 5:16(1) BW, op het moment van het creëren van een fysiek document eigenaar is geworden van dat document. DiaMedica verwijst naar artikel 5:16(2) BW en stelt dat zij eigenaar is geworden. De rechtbank overweegt dat 5:16 BW niet relevant is voor de vraag die voorligt. De Overeenkomst bepaalt dat eigendom onmiddellijk wordt overgedragen aan DiaMedical. Voor eigendomsoverdracht is levering vereist¹⁹. Daarvoor moet bezit worden verschaft²⁰. Dat hoeft geen feitelijke bezitsverschaffing te zijn. Dat kan ook door middel van een verklaring dat de overdragende partij de zaak is gaan houden voor de eigenaar²¹. Deze verklaring hoeft niet expliciet te zijn en mag ook worden afgeleid uit verklaringen of handelingen van partijen²². De rechtbank overweegt dat artikel 9 van de Overeenkomst kan worden aangemerkt als zo'n verklaring²³:

"Especially when Article 9.0 is read in conjunction with Article 10.3 the Parties' intentions are clear. Under Article 10.3, PRA is required to "return" the data collected during the performance of its services to DiaMedica. This phrasing only makes sense if DiaMedica was already the possessor (bezitter) of the Physical Documents (which means PRA was merely the holder (houder) during the performance of the Services)."

Kortom, DiaMedica was en is de eigenaar van de fysieke documenten.

Tussenconclusie

Dit leidt tot de tussenconclusie dat DiaMedica eigenaar is geworden van de fysieke documenten maar niet van de digitale data. Maar PRA heeft een contractuele verplichting om mee te werken aan het overdragen van de digitale data aan DiaMedica.

B. Mag PRA afgifte van de documenten weigeren of opschorten met een beroep op het niet betaald zijn van de eindfactuur?

PRA erkent dat DiaMedica alleen de eindfactuur niet heeft voldaan. De Overeenkomst bepaalt dat de eindfactuur verschuldigd wordt "upon Submission of the Final Report". PRA heeft geen Final Report kunnen opsturen omdat DiaMedica het concept rapport niet heeft goedgekeurd. DiaMedica heeft het concept rapport niet goedgekeurd omdat PRA de afgifte heeft geweigerd van de data en documenten.

De rechtbank overweegt dat DiaMedica voorwaarden kan stellen aan het goedkeuren van het concept rapport. De Overeenkomst bepaalt dat dit 'in the sole discretion of Sponsor' is. Verder overweegt de rechtbank dat PRA geen retentierecht of opschortingsrecht heeft. Immers, DiaMedica is haar verplichtingen uit de Overeenkomst nagekomen en er is ook geen aanleiding waardoor PRA mag anticiperen op een mogelijk toekomstige niet betaling van de eindfactuur.

Conclusie

Dit alles leidt tot de conclusie dat PRA verplicht is of de fysieke documenten en digitale data over te dragen aan DiaMedica. De verzochte verklaring voor recht wordt beperkt tot de fysieke documenten.

De rechtbank treft nog een voorziening als reactie op de stellingen van PRA dat de deurwaarder beslag heeft gelegd op data die niet valt binnen de data waar DiaMedica recht op heeft en dat afgifte strijdig zou zijn met de AVG. De rechtbank bepaalt dat de data afgegeven moet worden aan een in de EU gevestigde vertegenwoordiger van DiaMedica. Ten aanzien van de inbeslaggenomen data, overweegt de rechtbank²⁴:

"The bailiff's record is too vague on this point. Therefore, the Court accepts PRA's position that it was unable to prepare a proper defence on this issue. This means that it is up to the custodian to provide a description of the files and select the digital files that are within the scope of the definition of "Data" under Article 9.0 of the Agreement. The Parties are ordered to assist the custodian by providing a list of keywords or file names that meet this definition."

Slotbeschouwing

Al jaren worstelen juristen met de vraag of in het Nederlands vermogensrecht eigendom op data mogelijk is^{25,26}. Verschillende juristen komen tot de conclusie dat dit niet mogelijk is. Daarom wordt gekozen voor termen zoals "alle rechten met betrekking

19. Artikel 3:83 BW

20. Artikel 3:90 BW

21. Artikel 3:115(a) BW).

22. Artikel 3:37 BW, en Asser/Bartels & Van Mierlo 3-IV 2021/154.

23. Rechtsoverweging 4.39 van het vonnis.

24. Rechtsoverweging 4.56 van het vonnis.

25. Zie Neppelenbroek, E. D. C., 2013, Softwarebetrekkingen: de auteur, de verkrijger en hun vermogensrechtelijke positie jegens derden. Hoofdstuk 8,

26. Zie TjongTjin Tai, E. (2015). Data in het vermogensrecht. WPNR: *Weekblad voor privaatrecht, notariaat en registratie*, 149(7085), 993-998; en Wibier, R. (2016). Big data en goederenrecht. WPNR: *Weekblad voor privaatrecht, notariaat en registratie*, 2016 (7110), 427-436

tot de data"²⁷ of "toegang tot data" in plaats van "eigendom van data". En toch komt nog regelmatig in overeenkomsten voor teksten zoals dat "partij A eigenaar zal worden van de data" of "dat partij B de eigendom van data (of een algoritme) zal overdragen aan partij B". Dit zal ook aansluiten bij de bedoeling van partijen: partij A moet zeggenschap en controle over de data krijgen. Wat zijn de alternatieven nu goederenrechtelijk geen eigendom op data mogelijk is? In sommige gevallen kan een intellectueel eigendomsrecht zijn ontstaan zoals auteursrecht of databankenrecht. Of er kan een beroep worden gedaan op een sui generis recht of bescherming van een bedrijfsgeheim. Maar, naar mijn mening, haalt dat het allemaal niet bij de rechtsbescherming op grond van een eigendomsrecht. Deze uitspraak maakt duidelijk dat de wetgever aan zet is. Zeker gelet op het economisch belang van data/databestanden in een digitale economie. Juridisch moeten we ons nu behelpen met contracten waarin we alle aspecten behandelen die te maken hebben met zeggenschap en controle over data, rechten van derden op data, aansprakelijkheid als schade ontstaat door gebruik van de data, rechten bij exit, afgifte/verwijdering van data na het einde van de overeenkomst (voor zover verwijdering van data überhaupt mogelijk is), auditrechten, etc.

Wat betekent dit voor de terminologie die wij hanteren? De rechtbank formuleert bijvoorbeeld: "*digitale gegevens die niet vallen onder het eigendomsrecht van DiaMedica*". Wanneer goederenrechtelijk eigendom op data niet mogelijk is, dan kunnen digitale gegevens per definitie niet onder een eigendomsrecht vallen. Dan kan in relatie tot data dus nooit over eigendom of eigendomsrecht worden gesproken. Dan gaat het om iemand die feitelijke controle heeft over data en dan zou ik het formuleren als bezitter.

Strafrechtelijk lijkt het anders te liggen. De Hoge Raad heeft overwogen "*De klacht dat geen sprake is van een goed omdat de onderhavige objecten uit "bits en bytes" bestaan, faalt. De virtuele aard van deze objecten staat op zichzelf niet eraan in de weg deze aan te merken als goed in de zin van art. 310 Sr.*"²⁸. Strafrechtelijk wordt data dus als een goed aangemerkt.

Voor de praktijk een erg relevante uitspraak. Ik hoop eigenlijk dat er hoger beroep wordt ingesteld dat ook een hof zich uit kan laten over deze rechtsvraag. Voor nu betekent dit voor de praktijk dat er met hulpmiddelen gewerkt moet worden. Of juist niet, afhankelijk van de partij waar je voor optreedt.

27. Zoals Modelbepalingen voor gemeenten voor verantwoord gebruik van Algoritmische toepassingen

28. HR 31 januari 2012 ECLI:NL:HR:2012:BQ9251, r.o. 3.6.1.